

Ludo Štúr

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ NOVINY

Ročník 28
9/2013
9. marec 2013

Cena 0,50 €

ZALOŽIL EUDOVÍT ŠTÚR 1. AUGUSTA 1845

VYDÁVA MATICA SLOVENSKÁ

MÉDIÁ PATRIA NÁM,
NIE MY IM
Strana 4.

ZÁPAS HISTORIKA MARSINU
S MEDIÁLNOU MYTOLÓGIU
Strana 5.

ANNA BELOUSOVÁ
EXKLUZÍVNE PRE SNN
Strana 6.

NI EKTORÝM RELÁCIÁM RTVS
CHÝBA OBJEKTIVITA
Strana 8.

VÝZNAMNÝ SLOVENSKÝ DEJATEĽ
A VEDEC ANDREJ KMEŤ
Strana 10.

SLOVO O SLOVENSKU

Keď tieto noviny nedávno uverejnili malý informatívny článok o Slovenských pohľadoch, priznám sa, bolo mi pri jeho čítaní smutno. Najstarší európsky časopis pre literatúru, umenie, vedu a spoločnosť (vychádza od roku 1846!) má v slobodnom a samostatnom štáte Slovákov náklad – ak odrátame prírodnú návratnosť, autorské a archivne výtlačky – osemsto kusov. Opušt'te mi trochu márnomyseľnosti, ale som starý novinár, založil som a začas v šesťdesiatych rokoch viedol týždenník Smena na nedelu v náklade vyše dvestotisíc, viem teda posúdiť kvalitu a prítlačivosť periodika – a vravím zodpovedne: Slovenské pohľady sú dobrým časopisom, so sústredenou pozornosťou na súčasnú literárnu tvorbu, s recenziami, s uverejňovaním pôvodných próz a básní, s ukázkami z chystaných literárnych diel, so slušným nadhľadom na stav umení u nás a vo svete, s podstatne zvasvetejšimi komentármi a úvahami na spoločenské a politické témy, než aké servíruje denná tlač a väčšina žurnálov už ani nie skryte, ale priam otvorene neprajných samostatnému Slovensku. Verím, že mi dá za pravdu každý, kto aspoň sporadicky číta Slovenské pohľady. Kde teda tkvie príčina nezájmu čitateľskej obce? Ved' zväzťe – len učiteľov slovenského jazyka a literatúry, umenovedných predmetov, občianskej náuky a sociálnych vied je na Slovensku najmenej desaťnásobne viac ako čitateľov Slovenských pohľadov, navyše sú tu vysokoškooláci, ľudia spoločensky mysliaci, verní čitatelia dobrých kníh... Nemôže to vyplývať ani z našej sociálnej biedy, ved' jedno číslo Slovenských pohľadov stojí euro a desať centov, istotne pre chudobného veľa, ale zas všetci nie sme až takí úbohí, že by nám to euro chýbalo, a každé číslo má rozsah priemernej knihy, ktorá by aj v brožovanej podobe stála najmenej päťkrát viac!

Zavalila nás lavína ničotnosti, nechutnosti a komercie, šomreme na tento chorý stav, ale nesnažíme sa dostať na božie svetlo a čerstvý vzduch, aby sme sa mohli zhlboka nadýchať, vidieť svet v iných farbách a mať krajší pocit zo života.

Za pokus to vari stojí.

Ján ČOMAJ

R - 2013010

Dejiny Matice reflektovalo viac ako osemdesiat účastníkov vedeckého podujatia Robert Fico: Štát sme založili pre Slovákov

Michal BADÍN - Foto: Úrad vlády SR

Minulý týždeň 26. – 27. februára 2013 sa v Martine uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia Matica slovenská v národných dejinách. Slávnostne ju príhovorom otvoril predseda vlády SR Robert Fico. Pred viac ako stovkou účastníkov konferencie povedal, že „treba mať neustále na pamäti, čo Matica slovenská – táto jedinečná kultúrna a spoločenská inštitúcia – pre slovenský národ vykonala. Slovákov nielenže zachránila pred vyhynutím, ale Matica slovenská doslova náš národ vzkriesila z mŕtvych“.

Vo svojom príhovore ďalej uviedol, že slovenské médiá opakovane triafajú do Matice slovenskej ako do terča, s cieľným záujmom o všetko podružné. „Áno, Matica slovenská lieta na krídlach nádeje a učí i stimuluje Mladú Maticu k pestovaniu nezištného vlastenectva. Lebo práve všade tam, kde je nedostatok vlastenectva, vybuchuje extrémizmus,“ uviedol Robert Fico a dodal, že v dnešnej dobe potrebujeme najmä mravnosť, pretože nemravnosť v správaní aj v konaní ľudí privedla do života krízu. Uvítal tiež fakt, že nové vedenie Matice sa pustilo do obrody s úmyslom vyčistiť stôl a vrátiť sa k ideálom, ktoré napísali jej zakladatelia pred 150 rokmi. „Tento rok je doslova nabitý podnetmi, inšpiráciami a výročiami, ktoré však nie sú iba povinná jazda, ani daň mánií oslavovania. Ich zmysel je v tom, aby si mladí ľudia uctili predkov a poznali vlastnú minulosť. To je základ nášho prístupu k budovaniu vlastenectva.“

Premiér Fico vo svojom príhovore poukázal aj na fakt, ako sa všade na úkor štátotvorného národa vysúvajú problémy menšín. „Akoby na Slovensku ani nežili Slovenci a Slováci,“ zdôraznil a dodal: „Za dvadsať rokov sme vybudovali nezávislú a demokratickú Slovenskú republiku, ktorá je rovná v príležitostiach pre všetkých, ktorá nikoho neuprednostňuje. Želám si, aby sa prestalo menšinovými právami vydierať, jedno či je to menšina rómska, inak orientovaných ľudí, menšina názorová alebo menšina etnická. Platí, že štát je národný a spoločnosť je občianska.“

Zľava: primátor Martina A. Hrnčiar, premiér R. Fico a predseda Matice M. Tkáč.

Náš nezávislý štát sme prednostne nezakladali pre menšiny, akokoľvek si ich vážime, ale najmä pre slovenský štátotvorný národ, lebo práve Slováci nemohli v bývalom spoločnom Česko-Slovensku rozvinúť všetky svoje schopnosti a talenty.“ Jeho slová v nasledujúcich dňoch vyvolali nevoľu a hystériu medzi neoliberálmi, kozmopolitmi a neprajníkmi. Podľa pravícových denníkov vraj R. Fico ukázal svoju pravú tvár a útokom na menšiny zakrýva neschopnosť vlády riešiť ekonomické problémy krajiny. Splnomocnenec vlády pre národnostné menšiny L. Nagy uviedol, že jeho slová nie sú v súlade s programovaným vyjad-

rením vlády. Jemu zas nerozumeli poslanci, keď kedysi dávno hovoril v slovenskom parlamente po maďarsky. Etnické strany Most – Híd a SMK Ficove slová odmietli. Na druhej strane predseda SNS Andrej Danko pre SNN konštatoval: „Niektoré menšiny národnostnou kartou vydierajú Slovákov a Slovenskú republiku. Práva národnostných menšín a etnických skupín na Slovensku ďaleko presahujú štandardné práva pre menšiny zavedené v krajinách Európskej únie.“

Po slávnostnom otvorení nasledovali vystúpenia jednotlivých účastníkov konferencie zo Slovenska, z Českej republiky, zo Srbska,

z Poľska, z Nemecka či z Kanady. V utorok a stredu odznelo v pléne a dvoch sekciách spolu takmer osemdesiat prednášok reflektujúcich tematiku dejín Matice slovenskej, slovanstva, života Slovákov v zahraničí a súčasnosti najstaršej národnej kultúrnej ustanovizne Slovákov. Súčasťou programu bolo aj divadelné predstavenie Slovenského komorného divadla v Martine. Na podujatí si návštevníci taktiež mohli prezrieť výstavný projekt Slovenskej národnej knižnice, zrealizovaný pri príležitosti 150. výročia založenia MS.

Prejav premiéra SR na pôde Matice nájdete na strane 11.

3 OTÁZKY PRE:

Imricha Sedláka, hlavného garanta konferencie

Priaznivci národných dejín sa stretli v Martine

• Ako ste spokojný s priebehom konferencie Matica slovenská v národných dejinách?

Mimoriadne úsilie pri príprave konferencie malo aj patričný efekt, bolo to viditeľné v jej priebehu, ale aj v samotnej úrovni. Významným impulzom bola v úvodnej časti konferencie prítomnosť predsedu vlády SR Roberta Fica, ktorý vystúpením naštartoval dobrú atmosféru na rokovanie. Ak by som mal hovoriť o účasti referujúcich, bola veľmi dobrá. Z pozvaných hostí sa zúčastnilo do osemdesiat referentov zo všetkých kútov sveta – prišli z Kanady, zo Srbska, z Poľska, z Česka a z iných krajín. Čo je pozitívne, doteraz sme nemali bližší kontakt so zahraničím v severnej

Európe, na konferenciu však tentoraz prišli referujúci aj odtiaľ. Záujem bol teda značný, a nielen z oblasti matičných priaznivcov, ale aj od priaznivcov slovenských národných dejín, pretože takto bola koncipovaná aj celá konferencia. Vystúpili českí i poľskí historici a obohatili to aj naši historici najmä o problematiku cyrilo-metodskú.

• Aká bola úroveň referovaných príspevkov?

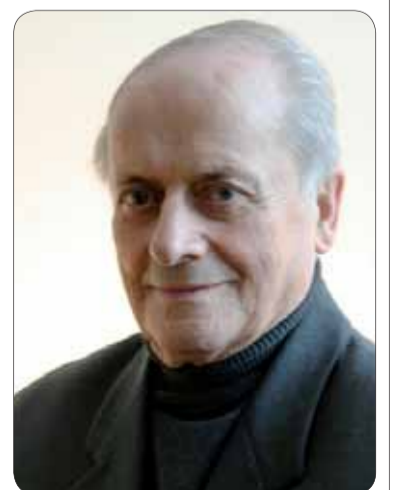
Úroveň príspevkov by som chcel osobitne vyzdvihnúť, autori k problematike pristupovali veľmi seriózne. Z našich referentov to boli členovia SAV, akademici, vedeckí pracovníci Matice slovenskej a iní, ktorí prezen-

tovali to, čo súčasná historická veda môže na túto tému priniesť. Hlavným obrazom alebo impulzom z tejto konferencie je predovšetkým jej komunikácia, ktoré sme prijali. Obsahuje všetky významnejšie podnety, či sa už týkajú minulosti alebo súčasnosti a perspektívy MS najmä v slovenských národných dejinách.

• Čo bude výstupom z konferencie?

Trvalou hodnotou konferencie bude vedecký zborník, ktorý bude dokumentovať to, čo Matica slovenská v národných dejinách znamená, čo znamená v súčasnosti a naznačí jej budúcnosť v historickom vývine Slovenska.

(mb)

V SNN 10/2013
SI PREČITATE

- Prvá Slovenská republika vznikla 14. marca 1939. Aký bol jej režim?
- Slovenský bankár Imrich Karvaš stál vždy na správnom mieste
- Objektívny pohľad na slovenské národné dejiny si žiada „čisté oči“

Tajná správa o vzťahoch vo Vatikáne podľa médií odhalila lobing a ďalšie nežiaduce neresti

Kto sa stane ďalším nasledovníkom svätého Petra?

Rastislav MOLDA - Karikatúra: Ľubomír KOTRHA

Pápež Benedikt XVI. je už minulosťou. Koncom februára dobrovoľne opustil stolec nasledovníka sv. Petra. Ako dôvod už emeritný pápež uviedol svoj zdravotný stav, pokročilý vek a z toho vyplývajúcu únavu. Je to vskutku ojedinelé rozhodnutie v celej histórii katolíckej cirkvi. Preto sa svetové médiá prebiehajú v zaručených správach, čo bolo skutočným dôvodom na ukončenie jeho pontifikátu.

V tejto súvislosti médiá neobišli ani Slovensko. Konkrétne 88-ročného slovenského kardinála Jozefa Tomka. Ten podľa talianskej tlače patrí medzi veľmi vplyvné osobnosti vo Vatikáne a dokonca vraj viedol kontrašpiónáž tohto cirkevného štátu.

OBVINENIA CIRKVI

Práve slovenský kardinál z malej obce pri Humennom bol autorom 300-stranovej správy o nie celkom morálnych, etických vzťahoch v cirkvi a vo Vatikáne. Podľa autorky série článkov je v spise spomínaný lobing vo Vatikáne, mocenské vplyvy a podobne. Benedikt XVI. sa mal so správou oboznámiť 17. decembra minulého roku a mala byť spúšťacím mechanizmom na jeho rozhodnutie abdikovať. Tajná správa bez nadpisu, zviazaná v dvoch pevných doskách podľa De Gregoriovej obsahuje „presnú mapu

kúkoľ a zlých ryb“ vnútri Vatikánu. Kúkoľ v evanjeliách symbolizuje zlo. Podobnú symboliku majú aj zlé ryby. Slovenský kardinál tieto tvrdenia nepotvrdil. Informácie z tajnej správy ostatnú utajené. Môže to byť teda ďalšia konšpiračná teória.

Slováci však tesne pred odchodom Svätého Otca do dôchodku zohrali dôležitú rolu. Na predposlednej audiencii pápež prijal slovenských veriacich na čele s predsedom Matice slovenskej M. Tkáčom a matičiarmi, ktorí absolvovali Púť k hrobu sv. Cyrila v Ríme. Popritom im pápež požeňnal. „Požeňnal slovenskému národu i Matici slovenskej. A to sa stalo prvýkrát v histórii ustanovizne,“ uviedol pre SNN M. Tkáč. Pápeža matičiar z Bratislavy Štefan Suchý obdaroval ručne vyrobenou fujarou, predseda MS mu daroval zas obraz – jeho podobizeň pod hradom Devín.

Ešte dôležitejšou bola úplne posledná audiencia dva dni pred jeho odchodom.

POSLEDNÝ PREZIDENT

V rámci nej pozdravil opäť slovenských veriacich v slovenskom jazyku a prijal prezidenta SR Ivana Gašparoviča ako posledného prezidenta vôbec. Pri stretnutí mu Benedikt XVI. oznámil, že sa chystal na cestu na Slovensko, čo zachytila rímska televízia. Prezident I. Gašparovič pápežovi tlmočil pozdrav všetkých Slovákov. Pápež ocenil našu vernosť katolíckej cirkvi a silu viery. Opätovne nám požeňnal.

Vatikán i celý svet aktuálne žije otázkou, kto bude ďalším pápežom. O tom rozhodne tzv. konkláve – voľba kardinálov z celého sveta. Favoritmi sú i kardináli aj mimo Európy – a to z Ázie, Ameriky alebo dokonca Afriky. Kto bude teda ďalším nasledovníkom?

Nový systém rozdelenia dotácií na podporu a rozvoj kultúry národnostných menšín

Viac peňazí iba pre maďarskú a rómsku komunitu

Roman KALISKÝ-HRONSKÝ - Foto: Ladislav LESAY

Na tento rok bude platiť pre menšinové kultúry na Slovensku nový systém prerozdelenia dotácií. Viac dostane maďarská a rómska kultúra, všetky ostatné menšiny dostanú menej. Ich zástupcovia to považujú za nespravodlivé a predstavitelia českej i ukrajinskej komunity upozornili na to aj vo výbore pre národnostné menšiny. Výbor najskôr návrh splnomocnenca vlády SR pre národnostné menšiny Lászlóa NAGYHO na nové prerozdelenie dotácií zamietol, neskôr ho však schválil.

Splnomocnenec vlády pre menšiny L. Nagy (vľavo).

Na siedmom zasadnutí vládneho Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny v januári rozdeľovali členovia dotácie v sume 4,25 milióna eur. Najviac získala maďarská menšina, ktorá dostane na kultúru 2,6 milióna eur. Výbor pre národnostné menšiny je kolektívny orgán a vláda jeho rozhodnutie meniť nebude. Ak by k schváleniu prerozdelenia dotácií nedošlo, nemohli

byť pridelené,“ argumentuje Úrad vlády SR na vyhlásenie zástupcov niektorých menšín, že výbor schválil terajšie rozdelenie financií pod nátlakom. Podľa kritikov uznesenie zvyhodňuje početnejšie menšiny a pozmeňovací návrh menej početných menšín nemá šancu na prijatie, čo možno označiť ako násilie väčších na menších. Výbor má dvadsaťpäť členov a tvoria ho pred-

seda (splnomocnenec László Nagy), podpredseda (Pavol Traubner), tajomník výboru Ladislav Bukovszky (nemá hlasovacie právo) a zástupcovia menšín – päť zástupcov maďarskej, štyria

AKTUÁLNE

rómskej menšiny, po dvoch predstaviteľoch majú Rusíni, Česi a Ukrajinci, po jednom nemecká, moravská, poľská, ruská, bulharská, chorvátska, srbská a židovská menšina.

SPLNOMOCNENCOV NÁVRH

Úrad splnomocnenca vlády pre menšiny pripravil koncom minulého roka nový systém prerozdelenia dotácií na kultúru menšín. Systém má mať oporu v dvoch pilieroch, ktorými sú výsledky sčítania ľudí z roku 2011 a pozitívna diskriminácia menej početných menšín. Tieto parametre však podľa tých, ktorým sa ujde menej dotácií, nie

sú objektívne, lebo rozdiely v počtoch príslušníkov rôznych menšín sú v niektorých prípadoch diametrálne a toto nebolo zohľadnené. Predstavitelia českej menšiny žiadali zverejnenie odpovede na otázku, či pri tvorbe návrhu splnomocnenca boli použité aj iné kritériá ako početnosť menšiny a pozitívna diskriminácia malých. „Splnomocnenec Nagy opakovane uviedol, že neboli,“ stojí vo vyhlásení Českého spolku.

NA RUSÍNOV ZABUDLI

Zástupca rusínskej menšiny J. Lipinský uviedol, že Rusíni, hoci nemajú vlastný materský štát, ktorý by ich podporoval, dostanú tento rok o 30 tisíc eur menej ako vlni, i keď pri nedávnom sčítaní obyvateľov zaznamenali po rómskej menšine najväčší prírastok. O najviac financií v porovnaní s minulým rokom príde poľská menšina. Dotácie pre ňu sú nižšie až o polovicu, na kultúru dostane 40 tisíc eur. Poliaci však

pôvodne žiadali viac ako trojnásobok tejto sumy. Nespokojní môžu byť aj Česi, Ukrajinci, Srbi a Bulhari.

Splnomocnenec vlády L. Nagy hovorí: „Nájsť vzorec, podľa ktorého by boli spokojní všetci, je veľmi ťažké. Menšiny však majú aj niekoľko ďalších zdrojov, odkiaľ môžu čerpať peniaze na svoju kultúru. Okrem dotačného fondu z úradu splnomocnenca vlády pre národnostné menšiny existuje v rámci ministerstva zahraničných vecí fond európskych záležitostí, ktorý má na ľudsko-právnu agendu vyčlenený zhruba milión eur. Pre Rómov má vyčlenené financie aj Úrad splnomocnenca pre rómske komunity. Menšinám môže prispieť aj dotačný fond pre krajiny Vyšehradskej štvorky, finančná pomoc vyšších územných celkov, ako aj peniaze od miestnych samospráv. Takmer všetky národnostné menšiny majú aj svoje kultúrne strediská podporované z materských krajín.“

VŠIMLI SME SI

Konečne sa vzbúril odborník

Konečne sa verejne proti kaličeniu jazyka vzbúril nespochybniteľný odborník, rusista, ktorý niekoľko rokov viedol – a úspešne – Slovenský inštitút v Moskve. Peter Birčák napísal poznámky na okraj s veľkým mediálnym rachotom propagovaného seriálu Zbohom, súdruhovia.

Vysielala ho verejnoprávna (alebo „verejnoprávna“) dvojka, mal šesť dielov a okrem západných producentov sa na práci Andreja Nekrasova podieľali aj slovenskí partneri! Birčák si na rozdiel od mnohých nielen všimol ohybný preklad, ale verejne o ňom aj hovorí. Stalinské represie sú v slovenskej verzii ilegálne, nie nelegálne. ZSSR nie je zväz, ale únia! Pri pokuse o puč v roku 1991 podľa RTVS vyhlásili v Moskve nie výnimočný, ale krízový stav atď. Kritik hovorí po slovensky od plúč – priamo to nazýva prekladateľským fušerstvom, znehodnotením celého diela. Citujeme to nie preto, že nám ide o kritiku pomerov v RTVS, ale o kategorické domáhanie sa kvality. Zlé preklady sú časté, či už ide o angličtinu, nemčinu alebo ruštinu vo viacerých programoch z prevzatých produkcií v Bratislave, v Banskej Bystrici

alebo v Košiciach. Nerastné bohatstvo v toľko skloňovanom Afganistane je napríklad vždy len minerálne bohatstvo, presne ako v angličtine. Toporné preklady, neslovensky znejúce vety – je toho celé more. Už nejde iba o zápas o slovenčinu alebo obranu pred prenikaním anglicizmov, ale o záchranu slovenčiny vo verejnoprávných médiách, osobitne v množstve prevzatých dokumentárnych filmov. Dobrý preklad je výnimka, neraz sme svedkami nepoznania reálií, do ktorých sa pustí prekladateľ – inak by sa napríklad notoricky známe Námestie nebeského pokoja v Pekingu, toľko spomínané od zásahu armády v roku 1989 (!), nemohlo nazývať v podaní fušerského fuškára v preklade RTVS Námestím Božského pokoja. RTVS nemá nárok na nijakú božskú či nebeskú trpezlivosť – presne naopak. Je neuveriteľné, že rozsah chýb dosiahol takú závažnosť, že sa objavujú návrhy na nový, správny text – ako je možné, že to prešlo toľkými rukami a nikoho to nezarazilo – otázka je totiž zásadná: aká je pracovná kultúra vo verejnoprávnom médiu, aký je mechanizmus v celej reťazi – alebo azda chobotnici? – výroby, produkcie a zaraďovania do vysielania a vnútorných odposluchov a preberania do programu? Nejde len o jeden šesťdielny seriál, ktorého prerobenie sa kritici domáhajú – ide o to, ako funguje verejnoprávna RTVS vôbec.

(ddk)

Železničný prepravca Cargo je v strate pre nedostatok objednávok

Širokorozchodná nie je nezmysel

Po troch rokoch sa ukončil projekt zapojenia Slovenska do medzinárodnej siete rýchlych vlakov kombinovanej dopravy, financovaný zo zdrojov Európskej únie. Na Slovensku tento projekt chemické logistiky v strednej Európe – ChemLog – zastrešoval Zväz chemického a farmaceutického priemyslu SR.

Cieľom ChemLogu bolo nájsť ekonomickejšiu, ekologickejšiu a bezpečnejšiu prepravu surovín a výrobkov pre chemický priemysel. Súčasne sa malo znížiť riziko prepravy a následky možných nehôd. Eliminovať by sa tým aj neustále rastúci podiel cestnej dopravy na prepravách pre chémiu. Pre zníženie emisií by mala byť cestná doprava používaná na cestu do terminálu a na väčšie vzdialenosti by už mala byť využitá železnica. To si vyžaduje rozvíjať multimodálnu alebo častejšie nazývanú kombinovanú prepravu. Pri nej sú návesy, kontajnery, cisternové kontajnery aj výmenné nadstavby sústreďova-

né v termináloch a prekladané na ucelené vlaky. Vlaky sú často prepravované systémom nočného skoku, pritom preprava na vzdialenosti 1 000 – 1 200 km trvá do 24 hodín. Ak by teda pri doprave

ČO INÍ NEPIŠU

tovarov z Východu a na Východ odpadli časové straty, vyvolané nutnosťou prechodu na „ruský“ železničný rozchod, bolo by možné dostať aj na niekoľko tisícikilometrové vzdialenosti tovary do troch-štyroch dní.

„Tým, že je Slovensko napojené na sieť terminálov Ukrajiny, Ruska až po Čínu, poskytuje príležitosť pre zvýšenie svojho dopravného významu,“ hovorí sa v sumarizujúcom dokumente zväzu chemikov. Zatiaľ Slovensko nevyužíva svoje prepravné kapacity a železničný prepravca Cargo je v strate pre nedostatok objednávok na prepravu. Pritom v okolitej Európe je každý štvrtý vlak vlakov kombinovanej dopravy. Pre ilustráciu: jeden vlak odvieze 40 – 90 kontajnerov a kapacita dvojkolajnej koridorovej trate je rovnaká ako 6 – 8-prúdovej diaľnice. Mimočodom, koľko finančných zdrojov musí každoročne Národná diaľničná spoločnosť vynaložiť na opravy ťažkými nákladmi poničených diaľnic? Aké sú škody na našej celej cestnej sieti, v obciach, kadiaľ prechádza ťažká preprava, o škodách na životnom prostredí ani nehovoriac? Nestojí ten súčet za konečné rozhodnutie?

Ivan BROŽÍK – Foto: L. LESAY

Kto zaútočil na prezidentov?

Maroš SMOLEC

Okrem spoločnej histórie, dvoch štátov, blízkosti jazyka i zvyklostí máme s Čechmi najnovšie spoločné aj žaloby na prezidentov. Obaja pritom končia vo svojej funkcii a kandidovať na tretie volebné obdobie už nemôžu. Nie sú teda „politicky“ nebezpeční. Napriek tomu proti nim časť politického spektra podala žalobu. Dôvodom podania boli pritom ústavou garantované práva a jasná prezidentská kompetencia. Nejde teda o skutočnú ochranu republiky, štátnosti či potrestanie vlastizrady zo strany podávajúcich politikov, ale len o divadlo. Václava Klauza v podaní žalujú za nedávne udelenie amnestie vyše 6 tisíc väzňom. Ivana Gašparoviča zato, že nevyvenoval

parlamentom zvoleného generálneho prokurátora Čentěša.

Každé rozhodnutie možno hodnotiť z dvoch strán. I rozhodnutia oboch prezidentov majú svoje úskalia. Klaus nemusel prepustiť aj páchatelov zodpovedných za ekonomické škandály a podvody na daňových poplatníkoch a Gašparovič možno nemusel byť až taký prísny k podporenému kandidátovi. Obaja však mali na toto konanie ústavné právo a využili ho. Tento politický atak časti nespokojných politikov je teda útokom na ústavu oboch štátov. Lebo základný právny akt im spomínané právomoci udeľuje. Útok na najvyššieho predstaviteľa štátu – na Slovensku dokonca zvoleného dvakrát v pria-

mej voľbe – je teda útokom na ústavnosť, demokratické princípy parlamentného delenia moci, na štátnosť a jej podstatu. V takýchto vážnych podaniach sa nemožno riadiť podľa toho, ako mi je prezident sympatický.

KOMENTÁR

Ak amnestia a jej rozsiahlosť rozčúlila časť politikov, samosprávnych predstaviteľov a asi osem tisíc (0,0075 percenta) českého národa – toľko je podpisov na petícii za žalobu na prezidenta – na Slovensku je to len hra a manipulácia výsostne politikov. Aktéri žaloby majú pritom vážne problémy sami so sebou. Nevedia si udržať ovečky v politickom košari.

Sú nejednotní v personálnych otázkach. Ich preferencie sa potácajú na úrovni výsledkov parlamentných volieb – žiadny výrazný nárast. V ostatných voľbách Slováci zvolili do lavíc Národnej rady SR 83 poslancov stredolavého SMERU-SD a 67 zástupcov z pravicových strán. Za necelý rok sa už šiesti pravičiarci odčlenili od svojich rodných strán vystúpením alebo založením alternatívnej platformy. Je to vývoj, ktorý pomaly speje k rozkladu a zániku tých najslabších z nich.

Politickú agóniu sa snažia oddialiť. A preto, ako vraví slovenské príslovie o zdochýnajúcim koňovi, do niekoho si kopneme. A najlepšie do toho najvyššieho, do prezidenta. Nevadí, že Čentěša zvolili politickým nátlakom na svedomie poslancov, čo potvrdili niektorí poslanci z minulého volebného obdobia pred vyšetrovateľmi... Nevadí, že Čentěš skartoval výpoveď poslancu Matoviča o údajných korupčných konaniach politikov a skartovanie

„hodil“ na svoju podriadenú... Nevadí, že kandidát nemá na funkciu morálne predpoklady... Hlavne, že prekryjú svoje vlastné problémy.

Gašparoviča si vybrali aj preto, lebo už dlho búri krv v ich žilách. Netajú svoje národné a sociálne politické cítenie. Porazil ich kandidátku I. Radičovú, najväčšiu bojovníčku za čisté Slovensko. Počas pravicovej vlády neskákal tak, ako potrebovala. Ešte pred nástupom do prezidentského paláca sa priamo zaslúžil o vznik druhej Slovenskej republiky, politicky začínal pri Mečiarovi a nie je bezhlavým obdivovateľom európskej globalizácie, rovnako ako odchádzajúci český prezident. Ten je priamo euroskeptikom. A pri každej príležitosti nenechal na jej rozhodnutiach nitku suchú. Svoje výhrady pritom tlmočil ako prezident jej členského štátu. Motívy a dôvody naznačujú, že za útokom na oboch z nich nestojí len nespokojná politická opozícia...

Blíži sa generačná výmena?

Eva ZELENAYOVÁ

Čo sa to deje na pravej strane politického spektra? V SaS sa Jozef Kollár postavil proti predsedovi Richardovi Sulíkovi. V KDH Radoslav Procházka proti Jánovi Figeľovi. V SDKÚ-DS Lucia Žitňanská a Miroslav Beblavý proti Pavlovi Frešovi. Všetci plus Daniel Lipšic predostreli verejnosti aj svoje projekty. Vraj pre Slovensko.

Ako prvý spomedzi revolujúcej generácie opustil KDH Lipšic. Založil vlastnú stranu Nová väčšina. Procházka projekt Alfa v KDH odmietli. Projekt Stavíme Slovensko Žitňanská s Beblavým ani len svojmu predsedovi nepredložili. Pravicové strany dlhodobo stagnujú so

svojou programovou agendou. Minula sa integrácia, Mečiar, pravica stratila dych. Podľa prieskumov verejnej mienky ich preferencie sa pohybujú väčšinou niekoľko percent, ba i de-

POZNÁMKA

satín percenta nad hranicou zvoliteľnosti, a to je zóna kómy. Všetky sú spojené s mnohými korupčnými škandálmi. Pritom politici sa priam dedične držia svojich postov. Nová generácia politikov si to určite uvedomuje. Hoci, akým novým politikom je Lipšic? Pohybuje sa v nej dvadsať rokov a zastával aj významné vládne posty v čase, keď sa Slovenskom prevažova-

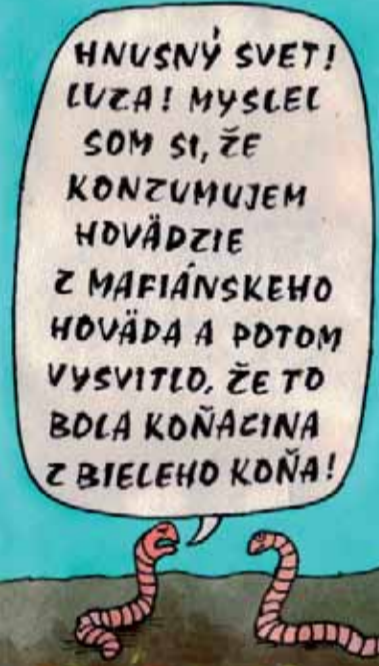
li megakauzy. Keď odchádzal z KDH, analytici predpokladali, že s ním odíde aj Procházka. Neodišiel. Ego oboch neprípustí, aby robili dvojku komukofvek. No naši spôsob, ako si navzájom pomôcť.

Procházka vyhlásil, že bude kandidovať za prezidenta a nebude občianskym kandidátom, ale novej pravice. Ráta s podporou Lipšicovej Novej väčšiny. Prečo nie? Lipšic podporí Procházku, Procházka Lipšica. Neublížia si, naopak získajú. Lipšic už niekoľkokrát dokázal, že mu nerobí problém obrátiť sa aj proti vlastnej strane, ak mu to prospeje. Bombasticky vyznelo jeho vyhlásenie o kupovaní poslancov počas Dzurindovej

vlády, ibaže prišlo neskoro. Až keď bol v opozícii. Dzurinda mu dokonca odkázal, že sa asi zbláznil, keď zverejnil, že informáciu o prepojení finančnej skupiny s politikmi dostal Dzurinda už v roku 2006. A naopak, obvinil Lipšica, že rezort vnútra pod jeho vedením za rok a pol nič nevyšetril a tváril sa, že tu problém Gorila nie je.

Únik informácií z Generálnej prokuratúry SR o voľbe generálneho prokurátora síce diskredituje Richarda Sulíka, ale v kauze sa ocitli všetky pravicové strany. A to je pre mladých, nedeckých pravicových politikov veľká príležitosť urobiť aspoň optickú očistu pravice a seba pritom vyniesť do vedúcich pozícií v štáte. Všetky tie projekty pre Slovensko sú v podstate osobné kampane ich protagonistov. Postavené na hrobe materských strán. Riziko je veľké, preto sa dá očakávať smrteľne zničujúci predvolebný zápas. S jednoduchým odkazom: alternatíva proti Smeru.

GLOSAŔ
ANDREJA MIŠANEKA

AKO BOLO, ČO BOLO

Európskou úniou otriasajú škandály s potravinami. Švédmi zistili, že im Maďari namiesto hovädzej sviečkovice poslali zafarbenú bravčovinu. Poliaci predávali posypovú soľ ako jedľú. Začiatkom roka šokovalo mäsožravcov v Británii, v Írsku, vo Francúzsku, v Rakúsku, v Nórsku, v Dánsku, v Holandsku, v Nemecku, vo Švajčiarsku a vo Švédsku, že im namiesto drahej hovädziny dodali lacnú koňacinu. Keď to prasklo už aj v Česku, tak sa aj u nás priznala istá spoločnosť, že priviezla lazane s prímiesou konského mäsa. Výrobky stiahli z predaja. Neurobili to preto, že by boli zdraviu škodlivé, ale preto, že sa našli rozpory v ich zložení. K veľkovýrobe „koňaciny“ sa nijaký štát hrdo nehlási. Len náš šéfveterinár v televízii naznačil, že v Rumunsku zakázali konským povozom jazdiť po cestách prvej triedy, a tak miestni koniari zistili, že majú nadbytok nepoužitelných koní, preto sa ich rozhodli zužitkovať na mäso.

Odborníci v médiách hovoria o zdravom stravovaní. To však patrí do dôb, keď ešte ľudia vedeli, čo jedia. Mój priateľ, dnes už žiaľ nebohý spisovateľ Peter Ševčovič nie nadarmo tvrdil, že strava starých Bratislavčanov bola v devätnástom storočí založená na zeleni-

Európska múmia – náš cieľ

Peter VALO

ne, rybách, domácej i divej zverine, vtákoch, slimákoch a ovocí. Varilo sa, pieklo, dusilo, no len málokedy sa vyprázalo, namiesto rafinovaného cukru sa používal med, korenilo sa bylinkami a rastliny nikto chemicky neošetroval. McDonald ešte nebol na svete, ale u nás predávali hovädzie, konské, rybacie či zeleninové fašírky v zemi, prizdobené omáčka-

mi a zeleninou. Pekári piekli posúchy obložené zvyškami z kuchyne, zeleninou, rajčiacovým pretlakom, zapekané pod syrovým príkrovom. Akurát ich nevolali „pizza“. A guláš sa tu varieval zväčša z konského alebo zo somárskeho mäsa. Muselo v ňom byť toľko cibule, koľko mäsa,

„tataráky“ chutia lepšie ako hovädzie.

Ó, kdeže si stará kuchyňa starej Bratislavy aj s jej serióznym konským mäsom! Koňacinu vám dnes predajú pod označením hovädzina. Konská saláma je zväčša podfuk, lebo ju robia zo zvyškov bujačích hláv

vedeli, čo jedia, tí dnešní netušia, akým výrobným procesom prejdú potraviny v „mekáčoch“ alebo v ázijských reštauráciách. V obchodoch často kupujeme mačku vo vreći. To, čo je dnes v reklame, môže byť zajtra na zozname škodlivín. Mój kamarát sa zdesil, keď jeho zajace odmietli mrkvu, ktorú kúpil v obchodnom reťazci. Žeby boli múdrejšie ako človek? Nuž vráťme sa k Ševčovičovi. Jeho rodičom chodila domov vypo máhať istá pani Magda. Tá tvrdila, že ak sa človeku zdá, že mäso páčne, treba z neho kúsok odrezať a hodiť psovi. Ak ho zožerie, možno ho pripraviť pre hostí, len im to nesmie povedať, aby vás neohovorili.

a ešte sú tu konské čabajky. Keď sme minule robili v partii kamarátov klobásové preteky, s prehľadom zvíťazili tie konské nad bravčovými. Z koňa sa totiž stalo kultové zviera. Možno nie sme ďaleko od doby, že v časoch, keď ľudia umierajú na uliciach, začnú popri psích a mačacích cintorínoch naši zbohatlíci budovať aj konské mauzóleá. Kým starí Bratislavčania

To je však stále nič. V Česku funguje webová stránka s 350 zlými potravinami. Vo všetkých sú „éčka“ a konzervanty od výmyslu sveta. A výsledok? Podaktorí hrobári sa začínajú sťažovať, že sa mŕtvoly nerozkladajú a niektoré dokonca svetielkujú. Ak to pôjde takto ďalej, budú raz u nás archeológovia vykopávať čosi, čo nazvú EURÓPSKA MÚMIA.

Ad: Pokračuje otváranie boľavej Pandorinej skrinky, SNN 1/2013

Pohľadávky nadácie sa vraj vyriešia

Jozef MARKUŠ – Karikatúra: Peter GOSSÁNYI

Reagovať na rozhovor autora Petra Vala s Petrom Štrelingerom s názvom Pokračuje otváranie boľavej Pandorinej skrinky a neunaviť pritom čitateľa je ťažká vec. Z pomyselnej Pandorinej skrinky vypúšťa P. Štrelinger väčšinou len hmlu a zmätené vyjadrenia. Celý rozhovor je vlastne o ňom samom, o jeho živote a záslužných činoch, aj v častiach, kde píše o iných ľuďoch, je to vlastne o tom, ako svojrázne a vo väzbe na vlastné fixné idey ich videl alebo vidí, teda zasa hlavne o Petrovi Štrelingerovi. Nuž: nepresnosti, nepravosti a iné neprávnosti i nepravosti.

Vy určite nepatrite k tým, čo sa snažia zamiesť pod koberec nejasnosti okolo Národného pokladu.

Neodporúčal by som nikomu, aby bez ďalšieho overovania použil Štrelingerove výroky, keď bude písať dakajký svoj biografický text. Zaujímavé je už to, že človek, čo z vlastného dobrovoľného rozhodnutia a na základe celkom iných pohľadov než sú tie opísané v rozhovore, zrazu v tomto rozhovore vystupuje ako nebudaj jediný autentický matičiar či dokonca až Matičiar, ako človek, čo veľkou lyžicou pochlipal všetko poznanie o Matici slovenskej.

AKO ZVOLILI PREDSEDU

Peter Štrelinger sa zaoberá opisom môjho zvolenia na čelo Matice v štýle vtípov o rádiu Jerevan. Nuž, nebolo to v júli, ale v auguste, nie v Uhrovci, ale v Turčianskom Svätom Martine, nebolo to na rokovaní predsedníctva a výboru Matice, ktoré riešilo náhradu za odstúpiťšieho predsedu V. Grusku, ale v rámci riadneho valného zhromaždenia Matice slovenskej ukončujúceho dvadsaťročného obdobia matičnej neslobody a dirigovania stranou a vládou, ja sám som nebol bývalý podpredseda vlády za KDĽ, lebo KDĽ v čase zostavovania slovenskej vlády národného porozumenia (prvá tretina decembra 1989) ešte neexistovalo a ani nemohlo existovať, napokon, nebol som na stáži v USA, ale na dovolenke v Nemecku. Jedinou pravdivou informáciou je, že v danej súvislosti išlo (aj) o návrh profesora Hvezdoňa Kočtúcha, čo sa P. Štrelinger pokúša zosmiešňovať ako dačo nehodné Matice. Ja som naopak na priazeň tejto dlho perzekvovanej osobnosti hrdý a dodávam, že stál po mojom boku a ja po jeho boku až do profesorovej predčasnej smrti, a to i v mnohých ťažkých a dramatických situáciách.

Z veľmi vysokého koňa súdi P. Štrelinger Maticu po roku 1989. Najskôr tvrdí, že v roku 1989 bol jej vplyv nulový. Teda musela sa vypracovať, aby sa k vplyvu dopracovala, musela vybudovať svoju infraštruktúru (domy, pracoviská), ktorá jej a národnej kultúre slúži dodnes. Podľa Štrelingera „Matica neskôr premrhala podpisovú akciu za jazykový zákon, zápas o pomlčku, o zvrchovanosť aj o štátnosť“. Pomlčková vojna nebola akciou Matice, ona ju len podporila, ale všetko ostatné a v pozitívnom zmysle boli matič-

né akcie. Podpisovú akciu za matičnú podobu jazykového zákona bolo treba najprv tvorivo sformovať a organizačne pripraviť, presvedčať a získavať ľudí, a to neurobil nejaký „deus ex machina“, ale urobili to ľudia zápasníci o načrtnutú národnú hodnotu (slovenský štátny jazyk), ľudia na čele Matice spolu s obetavými matičnými aktivistami. Takisto výdatný matičný príspevok do úspešného zápasu o slovenskú zvrchovanosť a štátnosť patrí k tým najsvetlejšim a najskvelším etapám celej histórie Matice slovenskej a vyžiadala si veľa invencie, odvahy i námahy, nebolo čo premrhávať, bolo treba všetko vybojovať.

MEDAILY MATICE

V spojitosti so zbierkou na Národný poklad to vidí P. Štrelinger tak, že ja som najmä otáľal a pripisuje mi absurdný cieľ dosiahnuť, aby bola zbierka čím menšia. Nehovorí nič o tom, že rozhodnutie organizovať zbierku prijal pod mojim vedením výbor Matice v roku 1992 na zasadaní v Galante. Na rozdiel od toho, čo sa píše v rozhovore, týždňové prerušenie zbierky po jej slávnostnom otvorení prekvapilo a nahnevalo aj mňa, ale kompetentní ľudia z bankovej sféry to zdôvodnili praktickými organizačno-technickými dôvodmi v ich sfére. Uvádzam tento detail, lebo dobre ilustruje, že ak to ktosi typu JPP (jedna pani povedala) P. Štrelingerovi povedal, tak to v jeho očiach naveky tak bude, že Markuš takto rozhodol, hoci v skutočnosti som mal presne opačný názor, teda želim som si neprerušovať zbierku a rozhodnúť o tejto technicko-bankovej otázke ani nebolo v mojej právomoci. P. Štrelinger pomerne podrobne opisuje ako, no povedzme to veľmi mierne, nepatrične a na nepatričnom papieri podpisuje „nekrytú objednávku“ na pamätne odznaky (medaily) pre darcov Národného pokladu. Mohol sa na vec spýtať kompetentného človeka, správcu, ale akoby sa ho už on spytoval, keď sám seba pokladal za najvhodnejšieho správcu a pýtal v tejto súvislosti pre seba auto, šoféra a sekretárku, čo však značne presahovalo možnosti, ale aj potreby Nadácie Matice slovenskej.

Vráťme sa k medailám. Postriebrené medaily vystupujúce v citovanom

rozhovore vôbec nejstujú, jestvujú len štandardné medaily nadáciou riadne uhradené z úveru, ale aj úver je už splatený. Takže P. Štrelinger by mal byť za to nadácii vďačný, čo v rozhovore aj zreteľne pripúšťa.

Záverečná časť rozhovoru sa už nesie vyslovene v znamení hesiel „podľa seba súdím teba“ a „ak fakty protirečia našim prianiam a predstavám, tým horšie pre fakty“. Keď sedemčlenná komisia (za účasti zástupcu dozorného výboru Matice a štátneho notára) fyzickou inventúrou zistila, že v trezore je kovová časť Národného pokladu neporušená, P. Štrelingerovi sa to nepáči, lebo si želá, aby bol trezor prázdny alebo poloprázdny. Podrobnejšie by mohol príslušné okolnosti priblížiť správca Nadácie a iné osoby, čo v minulosti už viackrát aj urobili a do konca februára 2013 pripraví správna rada nadácie správu o stave Národného pokladu. Ale aj v tomto článku treba dačo základné povedať. Uschovávatelia Národného pokladu boli doteraz iba dve inštitúcie: Všeobecná úverová banka a Matica slovenská. Odbornú službu prevozu kovovej časti pokladu zabezpečovali pracovníci súkromnej bezpečnostnej služby (SBS) VÚB a pri ich ukladaní do matičného trezoru boli spolu s nimi aj zodpovední pracovníci Matice slovenskej a zástupcovia nadácie. Ak by v týchto krátkych chvíľach chcel dakto, „prirôdzene“ dakto z nadácie, odcudzit nejaké predmety z Národného pokladu, sú len dve čisto teoretické možnosti. Alebo by ich doslova vyrval z rúk príslušníkov SBS VÚB, čo je prakticky nemožné, alebo by došlo ku komplotu ľudí zo všetkých troch organizácií bez výnimky, teda VÚB, Matice aj nadácie, čo je prakticky rovnako nemožné.

VALUTY DO NBS

O peňažnej časti Národného pokladu sa už aj v tomto periodiku dosť toho napísalo. Menej známe je, že všetky valutové a devízové dary na Národný poklad sa previedli v súlade s dohodami na Národnú banku Slovenska a takýmto spôsobom zbierka posilnila slovenskú menu, v tom čase slovenskú korunu. Malá časť peňažnej zložky Národného pokladu je teraz uložená na bankovom účte, omnoho väčšia časť je v aktívach a pohľadávkach Nadácie voči slovenskému sporiteľnému družstvu. Teda nešlo o vzťah s nebankovou inštitúciou – ako po iných opakuje P. Štrelinger –, ale so sporiteľným družstvom, ktoré hosťodárilo v súlade s projektom investície schváleným Národnou bankou. Tento projekt družstvo aj obmedzoval, azda najvýraznejšie v tom smere, že nesmel samo investovať, smelo investovať len prostredníctvom obchodníka s cennými papiermi, čo družstvo dôsledne dodržiavalo. Vážne problémy nastali za hranicou sporiteľného družstva, vnútri firmy obchodníka s cennými papiermi. Nadácia svoje pohľadávky včas a právne korektné zaistila, treba dodať, že viacerými spôsobmi. Zdržiavanie konkurzného konania sporiteľného družstva je „zásluha“ iných subjektov, nie nadácie. Jestvujú dostatočné právne dôvody, aby sme mohli očakávať, že sa veci nebudú naťahovať donekonečna. Smerovanie k plnej nadačnej likvidite nie je obrazne povedané „za dverami“, ale ani v nedohľadne – podľa seriózných odborných odhadov môžeme očakávať reálny pokrok v budúcich dvoch kalendárnych rokoch.

Titulky a medzitulky redakcia. Autor je bývalý predseda MS.

Slovenské národné noviny (SNN) uverejnili v čísle 4/2013 príspevok Petra Mulíka, historika Matice slovenskej, Už vieme, kde je tá správna strana, kde máme stáť. Petra Mulíka som si vážil, vážim a po jeho článku si aj naďalej chcem ako vysoko fundovaného a zaniateného odborníka a obhajcu slovenských dejín, ale už mám isté výhrady a pochybnosti.

Ad: Už vieme, kde je tá správna strana, kde máme stáť, SNN 4/2013

Vlastný gól historika Mulíka

Miroslav ŠUŇAL – Foto: TASR

V článku samotný autor na záver píše: „Chýba zdravá hrdosť na seba, na našu ľudovú kultúru a na našu zem.“ Tu sa s pánom historikom úplne stotožňujem, iba by bolo vhodné oddeliť zrno od pliev, pretože som si istý, že tých, ktorí si vážia svoje, je veľa a sú na to patrične hrdí.

NEPOCHOPITELNÉ TVRDENIA

Avšak neviem, z akého vnuknutia napísal autor vo svojom článku nasledovné, pre mňa nepochopiteľné a zarážajúce, že niečo také vyšlo od renomovaného historika Matice slovenskej s už vybudovanou povestou. Takto píše o rozdelení Č-SFR a poukazuje na rozdelenie Európy po prvej a druhej svetovej vojne: „Naším šťastím však bolo, že tento proces prebiehal už v štádiu zjednocovania Európy. Za dvadsať rokov našej existencie vďačíme Európskej únii, kde sme sa mohli rozvíjať v pokoji a mieri bez obáv z ohrozenia susedmi. Sme skutočne menší a menej početní ako všetci naši susedia, ale v zjednotenej Európe nás považujú za rovnocenných a seberovných.“ Pokračuje: „Naš národný politický program bol minimalistický. Sústredili sme sa iba na jazykové, školské práva a určitú obmedzenú samosprávu v rámci väčších celkov. Vyspelejšia a slobodnejšia časť nášho národa za oceánom sformu-

lovala solídne štátoprávne podmienky v Clevelandskej a Pittsburskej dohode, ktoré sa však naplnili až 6. októbra 1938.“

JEDNOSTRANNÝ POHĽAD?

Takže za vznik samostatnej Slovenskej republiky vďačíme Európskej únii. To je gól. Ale do vlastnej siete Petra Mulíka. Takže nie ľudia, ktorí sme stáli na námestiach, či už so Stanislavom Pánisom, či už so Slovenskou národnou stranou, či s Maticou slovenskou, alebo držali hladovku pred bývalou Slovenskou národnou radou za matičný jazykový zákon... Nie! Európska únia je nakoniec zakladateľom slovenského štátu. Na druhej strane tí, čo neemigrovali a zostali vo svojej domovine, nie sú tí praví vlastenci a národovci, ktorí svoj život obetovali za národ a pre národ, ale nevyspelá a neslobodná časť nášho národa. Asi hlupáci, ktorí sa obetovali a neušli do Ameriky a odtiaľ neponúkali svoje rozumy a rady. Takže neviem, čo sa v SNN deje, v čísle 3/2013 bol nechutný útok na Stanislava Pánisa, a teraz toto. Presadzuje sa jednostranný pohľad na udalosť, výber sa zužuje, priestor na vyjadrovanie je daný iba akejsi vymyslenej elite, prezentujú sa iba vybrané skupiny.

Medzitulky redakcia

Ministerstvo kultúry dalo 1,4 milióna eura na kontroverznú reláciu Platíme si za zosmiešňovanie

Alexander GOCZ – Foto: archív RTVS

RTVS je zo zákona verejnoprávna, národná, nezávislá, informačná, kultúrna a vzdelávacia inštitúcia, ktorá poskytuje službu verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania. Jej prioritnou úlohou je poskytovať vyvážené a objektívne spravodajstvo a rozvíjať kultúru vo všetkých jej žánroch. Nie je to v dnešnej komerčnej a bulvárnej konkurencii jednoduchá úloha, no keď sa na obrazovkách objavila „humoristická“ relácia Nikto nie je dokonalý, začali si súdni diváci klásť otázky.

Relácia, ktorú už nechceli súkromné televízie, sa objavila vo verejnoprávnej.

Napríklad prečo je v záverečných titulokoch uvedené, že relácia bola realizovaná s finančnou podporou ministerstva kultúry. Každé mesto či obec má svojich čudákov. U nás to bol postarší muž

s prezývkou Brovzi. V zime či v lete chodil v hubertuse, na hlave bielu kapitánsku čiapku, noviny „čítal“ zásadne obrátené hore nohami, rozprával sa sám so sebou a často dával ľuďom nezmyselné otázky. Aj keď

bol zbavený svojprávnosti, bol neškodný. Naše mamy nás naučili, že ho nemáme provokovať či posmievať sa mu. Predsa sa však našli odroni, ktorí s veľkou pasiou do Brovziho zabrdali, vytešujúci sa potom

na jeho výkriky, nezmyselných replikách a iných kúsokoch. Z tých zrejme vyrástla divácka základňa relácií, akou je aj najnovší „humoristický“ kúsok Nikto nie je dokonalý z dielne Olivera Andrásyho a Eleny Vacvalovej.

HUMOR ŠTVRTEJ CENOVEJ

Nikto z nás nie je polyhistor, ale keď sa bežného človeka na ulici spýtate, kto postavil Noemovu archu, tak si pravdepodobne v duchu poklope nad otázkou na čelo. Ak samozrejme nenatrafíte pred hostincom na pripitého dedinského povalača, ktorý v zúfalej snahe zajať a zavtipkovať povie, že Mojžiš, prípadne jeho sused Fero. Tento model získavania respondentov je manipulátorský, ale vyskúšaný. Na naše obrazovky ho priniesla relácia Aj múdry schybi, ktorá fungovala pár rokov v Markíze, kde v roku 2010 skončila. Vyrábalo ju producentské centrum Hatrick, ktoré patrilo Andrásymu a Vacvalovej a v septembri 2011 išlo do likvidácie. Prešiel rok a naraz sa objavila firma New Hatrick, ktorá podpísala s verejnoprávnou televíziou zmluvu na reláciu Aj múdry schybi. Zasa sa na obrazovky vrátili rozšafní opilci, Rómovia, potetovaní recidivisti mdlého intelektu a sklerotické popletené babky. Avšak pozor! Tentoraz to nie je za peniaze firmam, ktoré si v podobných obľudnostiach rady priplatia za reklamný blok. Teraz je zdroj financovania úplne iný.

VYSMECH ZAPLATÍME

Komerčné televízie žijú z reklamy, a preto sa snažia nasadzovať programy, ktoré podľa nich prilákajú k televíznym obrazovkám čo najviac divákov. Zaručenými lákadlami sú tragédie, násilie, sex a podpásový vynucovanie súcitu s postihnutými a chorými, najlepšie deťmi. Ale prej-

dime k verejnoprávnej RTVS. Podľa zdrojov z internetového portálu Mediálne.sk dostala naša bývalá STV na program, kde sa hľadajú ľudia vedome či nevedome strážajúci sa poriadny balík peňazí. Citujem: „RTVS si od spoločnosti New Hatrick, ktorá reláciu produkuje, objednala dovedna 40 častí. Podľa zmluvy zverejnenej v Centrálnom registri zmlúv zaplatí za 60-minútové relácie spolu 1 419 744 eur, vrátane DPH.“ Jedna epizóda tak bude stáť 35 493,60 eura, vrátane DPH.“ A teraz to najlepšie na celej kauze. Náklady na šou rozpočet RTVS priamo nezaťažia – reláciu za celkovo vyše 1,4 milióna eur má zaplatiť priamo ministerstvo kultúry ako program prispievajúci k vzdelávaniu a národnému povedomiu.

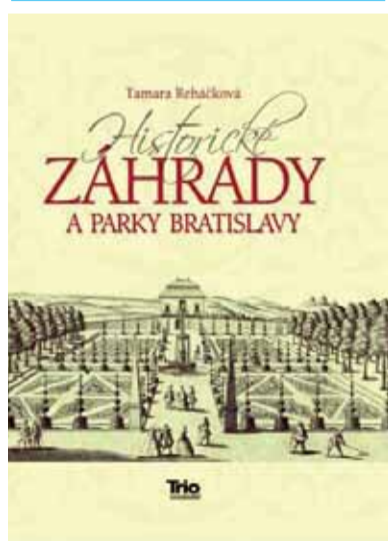
DEVALVÁCIA HODNÔT

Triezvo rozmýšľajúci človek za tým hľadá skôr pochybenie ako úmysel. Veď za túto sumu by bolo možné vydať stovky kníh od talentovaných autorov, prípadne niekoľko rokov financovať kvalitný časopis venujúci sa umeniu, pripraviť desiatky inšpiratívnych tvorivých dielní a tak ďalej. Za zlomok z tejto sumy by Slovenské národné noviny mohli celý rok vydávať samostatnú prílohu, ktorá by približovala unikátne miesta na Slovensku, naše historické i súčasné osobnosti, jazykovedné okienko, recenzie slovenských kníh, filmov a hudby, a to všetko bohato obrazovo ilustrované. To by bol bezpochyby čin „prispievajúci k vzdelávaniu a národnému povedomiu.“ Keďže do uzávierky tohto čísla sme stanovisko hovorcov MK SR a RTVS k danému problému nedostali, veríme, že v niektorom z najbližších čísel sa k danej kauze vrátíme a prinesieme aj názory tých, ktorí v slovenskej kultúre volačo znamenajú.

Dejiny prírody v hlavnom meste

Tamara Reháčková: Historické záhrady a parky Bratislavy, Trio 2012

KNIHA TÝŽDŇA

Vysokoškolská učiteľka záhradnej a krajinej architektúry STU, úspešná autorka niekoľkých vzácnych publikácií z tejto oblasti pripravila tentoraz odborné i čitateľsky mimoriadne hodnotnú knihu, venovanú prírode v organizme nášho hlavného mesta. Z tohto vzácneho pokladu minulých storočí našťastie prežila dodnes ešte stále veľká časť vo forme parkov a verejne prístupných záhrad palácov – len je neustále ohrozovaná tlakom developerov, pre ktorých je každé nezastavané miesto v Bratislave pridobrym biznisom, aby oň nezápasilí všetkými, často aj nečestnými spôsobmi.

Zaujala ma najmä autorkina schopnosť pripraviť pútavú knihu, ktorú si rád prečíta každý obyvateľ či milovník Bratislavy, a zároveň je to komplexné dielo, ktoré obohacuje aj odborné znalosti botanikov, dendrológov, historikov a záhradných architektov. Želaný účinok dosiahla čítavosťou svojich textov a znalosťou problematiky, prejavenej v odborne fundovaných častiach knihy a v obsažených textoch pod množstvom ilustrácií, aj v počte použitej literatúry (takmer sto diel) a prílohe – v úplnom zozname súčasného stavu a druhov drevín v najväčších parkoch a záhradách (Horský park, Grassalkovičova záhrada, Arcibiskupská záhrada, park v Rusovciach, Sad Janka Kráľa a bažantnica v Jarovciach). Výbornou myšlienkou je, že predsádku knihy v prednej i zadnej časti väzby tvorí mapa s vyznačením približne tridsiatich parkov a okrasných záhrad v meste a po jeho okrajoch – od Železnej studničky na severozápade po arcibiskupskú oboru medzi Slovnafom a vodnou Nádržou v Hrušove na juhovýchode Bratislavy. Príťažlivosť knihy a zároveň jej odborný úroveň zvyšuje stopäťdesiat farebných ilustrácií – fotografie, dobových snímok, máp a kresieb.

Keby som mal tú moc, dal by som dielo architektky T. Reháčkovej poslancom a úradníkom miestnych a obvodných zastupiteľstiev a bratislavskej radnice ako povinné čítanie. Možno by sa zmenil ich vzťah k mestskej zelene a ľahšie by odolávali lákadlám či atakom ľudí, ktorí Bratislavu necítia ako národnú a historickú hodnotu, ani ako miesto života pol milióna ľudí, ani ako možnú pýchu malého národa v centre Európy, ale len ako žriedlo svojho obohacovania sa, obávam sa, že neraz za dobre zaplatenej podpory ľudí na zodpovedných miestach.

Ján ČOMAJ

MEDAILÓN

„Opakujem to, kde môžem, že k podstate i k veľkosti človeka patrí, že má dušu, ktorá tak ako plúca potrebujú vzduch, túži po neko-
nečne.“ Tieto nadčasové slová povedal publicista, prekladateľ, prozaik, ale najmä kňaz Marián Gavenda, azda najznámejší mediálny propagátor silných etických posolstiev viery, ktoré cirkev na Slovensku šíri.

Kňaz s darom slova

Marián Gavenda sa narodil v Trenčíne, základnú školu a gymnázium absolvoval v rodisku, potom sa na hotelovej škole v Piešťanoch špecializoval na cestovný ruch a tajne sa pripravoval na kňazskú službu.

V roku 1988 emigroval do Talianska. Kňazskú formáciu dostal v Pápežskom kolégiu Nepomucenum, prvý cyklus filozofie a teológie absolvoval na Pápežskej lateránskej univerzite v Ríme a špecializáciu na Inštitute spirituality Pápežskej gregoriánskej univerzity, kde v roku 1996 dosiahol licenciát z teológie. Počas cieleného striedania kolégií si osvojil viacero cudzích jazykov a spoznával život univerzálny cirkvi. Od začiatku pobytu v Ríme spolupracoval s vydavateľstvom Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme a so slovenskou sekciou Vatikánskeho rozhlasu, kam možno datovať jeho prvé mediálne a žurnalistické aktivity.

Po návrate na Slovensko pôsobil ako kaplán v Bratislave a v Leviciach, od roku 1996 ako prefekt v bratislavskom kňazskom seminári a odborný asistent katedry dogmatiky na RKCMBF – UK v Bratislave. V roku 2001 mu Ján Pavol II. udelil titul pápežský prelát. Tolko stručný životopis.

Státisíce televíznych divákov, rozhlasových poslucháčov, prípadne čitateľov novin si však Mariána Gavendu pamätajú ako erudovaného a citlivého hovorca Konferencie biskupov Slovenska v rokoch 2000 – 2006. Pôsobenie tohto výnimočného kňaza v médiách, na poli knižnej tvorby, prekladov a publicistiky je tak isto mimoriadne oceňované veriacimi, ale aj laikmi. Marián Gavenda sa v týchto dňoch dožil 50 rokov a nielen redakcia SNN mu do súčasného pôsobiska, na farnosť sv. Kríža v Devíne, poslala srdečné blahoželanie.

(mab – Foto: archív)

HUMORESKA

Európa zneistela, lebo zistila, akými kónskými svinstvami ju krmia. V čase, keď píšem tieto riadky, sa brojí proti kónskému mäsu. Nevie, proti akému zverstvu vyštartuje neskôr. Nás Slovákov história poučila o tom, kto na koňacine do Európy vťahol. Malé chlpaté koničky z dávných čias boli nejedlé. Jazdci na nich nepoznali nožnice a iné holiace potreby. Každému by zostali chlpy medzi zubami. Chumáče nedokáže vyspelá technika doteraz pomlieť do jedla, podobne ako potkanie chvostičky do „pravej“ bravčovej salámy alebo neškodnú gumenú hračku, ktorú žiada Anglicko

pre svinky do výbehu. Má im veselé ujsť čas pred smrťou, kým skončia spolu s hračkou v hydinových parkoch.

Maďarské chlpaté kónské vymreli, no ich jazdci stále hľadajú niečo pod seba, aby sa vyburili. Avšak kónský problém dostal v hlavnom meste Slo-

ska, zdobi dole naľavo nápis City Kebab. Nastrčili ho presne tak, aby turisti, ktorí sa vracajú na letisko z centra mesta, vedeli, kde boli.

Podobný osud postihol povestné staré centrum mesta Obchodnú ulicu. Obsadili ju tí, ktorí si tiež na rozdiel od

Slovenské Kebab City pod sochou Svätopluka

svenska úplne inú dimenziu. Po invázii ázijských vývarovní, ktoré sú síce lacné, ale neviete, či kura na tanieri nemalo potkanie alebo psi chvostík, hrozí nášmu hlavnému mestu ďalšia lacná pliaga. Tržnicu, ktorá by sa síce mala volať Roľnícka, ale má názov Farmár-

slovenských roľníkov môžu dovoliť zaplatiť nekresťanský nájom nielen v budove Roľníckej tržnice. Ulicu, ktorú okrem Manderláku a bývalého Prioru pozná v Bratislave každý z vás a slúži na základnú orientáciu, zaplavili „kebabármi“ a podozrivými zlatník-

Bojím sa, aby nemali v rukách žemle s kebabom a na krku psiu „zlatú“ reťaz“. Som zlý, ale pravdivý. Chcel som tým len povedať len to, že kým si nezačneme naozaj poctivo vážiť všetko naše, aj keď drahšie, budeme sa stále hlbšie prepadávať do kulinárskeho

pekla a ani tie najfajnovejšie televízne relácie o varení s tým veľa nespravia. Kým nebudeme žiadať pravdu pre náš žalúdok, ktorý nám živí mozog, tak sa celé Slovensko zmení na Kebab Hijó Land.

Nahneval som vás? Áno, a naschvál. Na uzmiernenie si dajme hoci zohriatu huspeninu, kým vieme, kto nám ju zohrial. (V mojom prípade to bola kedysi dávno moja polovička.) Huspeninka vychladne a kým by niekto očakával búrku, ktorá už visí vo vzduchu, my len pohrozme prstom, potom pohladíme slovenskú neskúsenú gazdinku po hlave a do uška jej zašepkajme: Takto moja rodná nie.

Milan ZEMO

Marián TKÁČ
predseda Matice slovenskej

Matičiari

Po nespočetných cestách po Slovensku môžeme vyhlásiť, že poznáme maticiárov. Tých dobrých ľudí, ženy a mužov, ktorých srdcia horia pre našu vlasť. Ktorí sa cítia sviatocne na spoločne naplánovaných a organizovaných akciách po našich dedinách i mestách. Ktorí sa tešia na naše stretnutia, prichádzajú s pripomienkami, sú nespokojní s tým, čo sa okolo nás deje, majú mnohé nápady, ich stanoviská sú ostré ako britva. Každé stretnutie s nimi pozvnaša.

Každé pravé matičiarske srdce poteší, že počet zakladajúcich členov dosiahol číslo 36, že sú medzi nimi podnikatelia ako Obický, Ďurian, Černák, profesori Matlovič a Chovanec, župan Blanár a Mikuš, kňaz Juruš a od 26. februára aj súčasný predseda vlády Robert Fico. Diplom prebral na konferencii k 150. výročiu Matice, ktorú otvoril. Som rád, že ocenil úsilie nového vedenia o ozdravenie Matice a ja vyhlasujem, že v tomto trende nás nezastaví nič a nikto. Ani zvonku, ani znútra Matice.

Lebo ved' len slepý nevidí, že prichádzajú aj úspechy. Počet individuálnych členov sa priblížil k číslu 30 000. Aktívne pracuje 42 odborov Mladej Matice, mnohé z nich prijímajú mená po slovenských hrdinoch. Nadviazali sme spoluprácu s univerzitami, so samosprávou, so školami, ako predseda som navštívil takmer všetkých biskupov všetkých cirkví. Prvý raz v histórii prijal predsedu Matice a Maticí a slovenskému národu požehnal pápež. Matica sa postupne vracia do povedomia spoločnosti, moja účasť na matičných i nematických podujatiach vo všetkých regiónoch prináša oživenie záujmu o Maticu. Obracajú sa na nás s prosbou o pomoc ochrancovia životného prostredia i umelci. Ešte tak presvedčiť vedenie RTVS, že sme tu už 150 rokov a zaiste budeme aj naďalej! Hromy a blesky nás nezdolajú, naopak. Bijú len do vysokých stromov. Mnohým otvárajú oči a posilňujú nás.

PREDPLATNÉ NA ROK 2013

Ročné predplatné 26 €

Polročné predplatné 13 €

Slovenské národné noviny si môžete objednať aj na adrese
snnredakcia@matica.sk

aj na na tel. čísle

043 / 4012 837

Komuniké z medzinárodnej vedeckej konferencie Matica slovenská v národných dejinách

V roku 2013 si široká kultúrna verejnosť pripomína 150. výročie založenia Matice slovenskej a 1 150. výročie príchodu svätých Cyrila a Metoda, spolupatrónov Európy, na naše územie. Obidve udalosti a ich výročia na seba historicky i svojou tradíciou priamo nadväzujú a predstavujú nadčasovú inšpiráciu pre náš kultúrny a duchovný život.

V roku 2013 si široká kultúrna verejnosť pripomína 150. výročie založenia Matice slovenskej a 1 150. výročie príchodu svätých Cyrila a Metoda, spolupatrónov Európy, na naše územie. Obidve udalosti a ich výročia na seba historicky i svojou tradíciou priamo nadväzujú a predstavujú nadčasovú inšpiráciu pre

si „počkať na konkrétne výsledky činnosti vedeckých a odborných ústavov MS“. Práve oblastiam vedy a výskumu bude MS v najbližšom období venovať zvýšenú pozornosť a systematické úsilie. Zásadným spôsobom sa prehĺbi výskum slovistiky, literárnej a kultúrnej histórie, regionalizmu, ako aj života

inštitúcie. Cieľom je tiež skoré vybudovanie modernej Bibliotéky MS, ktorá bude poskytovať svoje služby na zodpovedajúcej profesionálnej úrovni. Pri naplnení vlastných zámerov v oblasti vedy a výskumu bude MS oveľa intenzívnejšie ako doposiaľ spolupracovať s poprednými domácimi i zahraničnými ustanovizňami a jednotlivcami.

Osobitne sa v súvislosti s odbornou činnosťou MS treba zmieniť o digitalizácii jej zbierok, ktorá sa začne v priebehu najbližších týždňov. V rámci projektu Digitálny archív Matice slovenskej sa vďaka fondom Európskej únie (Operačný program Informatizácia spoločnosti) postupne zdigitalizujú vybrané zbierky MS. Pôjde o vyše 400 tisíc rôznych typov jedinečných dokumentov, napríklad vzácne rukopisy z Archívu MS o matičných dejinách a matičných dejateľoch, dokumenty Krajanského múzea MS o histórii a činnosti Slovákov žijúcich v zahraničí, noviny, časopisy, zborníky, fotografie, filmy, platne, obrazy...

Vznik a mnohostranná činnosť MS, osnovej na základe cyrilo-metodského duchovného odkazu, patrí bezpochyby medzi najvýznamnejšie udalosti moderných dejín Slovenska a Slovákov. Blížiac sa 150. výročie založenia našej najstaršej národnej kultúrnej ustanovizne ponúka jedinečnú príležitosť ozrejniť súčasným generáciám nielen jej bohatú minulosť, ale aj a najmä súčasnosť a perspektívy. Úspešný priebeh medzinárodnej vedeckej konferencie Matica slovenská v národných dejinách vytvoril priaznivé predpoklady na postupné naplnenie vyššie uvedených zámerov na poli prehĺbenia, systematického rozvoja a prezentácie matičnej vedy a výskumu.

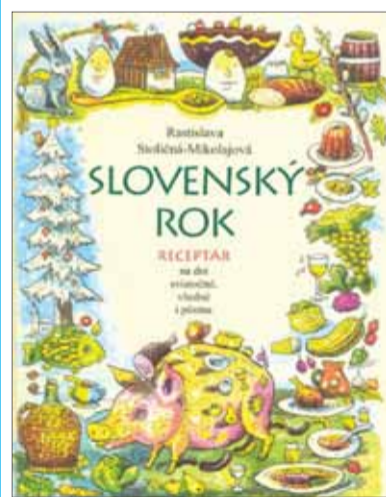
Organizátori medzinárodnej vedeckej konferencie Matica slovenská v národných dejinách

náš kultúrny a duchovný život. Pri príležitosti týchto výročí zorganizovala Matica slovenská v spolupráci s mestom Martin 26. – 27. februára 2013 medzinárodnú vedeckú konferenciu Matica slovenská v národných dejinách. Na konferencii odznelo takmer 80 referátov od domácich i zahraničných odborníkov (Srbsko, Česko, Poľsko, Rumunsko, Maďarsko, Švédsko, Nemecko Kanada). Z obsahového hľadiska jednotlivé príspevky reflektovali oblasť dejín MS, tematiku života Slovákov žijúcich v zahraničí, vnútromatičnú problematiku, nechýbali ani referáty o slovanstve a význame misie o odkazu svätých Cyrila a Metoda z pohľadu našich národných dejín. Všetky prednesené príspevky budú v rozšírenej verzii uverejnené v zborníku, ktorý vyjde začiatkom augusta tohto roku.

Otvorenie medzinárodnej vedeckej konferencie umocnila osobná prítomnosť a príhovor predsedu vlády SR Roberta Fica. Okrem iného v ňom povedal, že

Slovákov v zahraničí. Vedné ústredie MS sa po svojom personálnom, technickom a technologickom dobudovaní v oveľa väčšej miere zapojí do prípravy a organizácie domácich i medzinárodných podujatí, reflektujúcich výročia významných osobností a udalostí našich národných dejín. Nepôjde len o štandardné vedecké podujatia, odborné semináre a edičné aktivity, ale aj o širokospektrálne prezentačné výstupy (výstavné projekty, katalógy, propagačné brožúry, filmy, televízia, rozhlas, internet). Do tohto procesu zásadným spôsobom vstúpa aj Vydavateľstvo MS a matičné periodiká (Slovenské národné noviny s prílohou Orol tatranský, Slovenské pohľady, Slovensko), ktoré poskytnú širší publikačný priestor prezentácii činnosti vedeckých a odborných pracovníkov MS. S uvedením bude harmonicky prepojená systematická akvizičná činnosť, zameraná na ďalšie získavanie nových dokumentov a iných prírastkov do zbierkových fondov

Rastislava STOLIČNÁ: Slovenský rok
Kniha s názvom Slovenský rok s podtitulom Receptár na dni sviatočné, všedné a pôstne prináša mimoriadne zaujímavé čítanie o slovenskom zvykoslívi. Je členená na jednotlivé obdobia roka a sviatočné cykly. V každej zo štyroch častí sú najskôr opísané ľudové zvyky, ktoré sa s daným obdobím spájali (napr. Veľká noc, pôst, žatva, hody, zabíjačky a pod.), za nimi nasleduje podrobný receptár. Môžeme tu sledovať kolobeh ľudového kalendára z pohľadu jedenia a prípravy tradičných slovenských jedál.

WWW.VYDAVATEL.SK

043/490 68 72

objednavky@vydavatel.sk
Vydavateľstvo Matice slovenskej tvorivo nadväzuje na vyše 140-ročnú tradíciu vydavateľskej činnosti Matice slovenskej. Okrem celej škály vydaní Matica slovenskej tu nájdete pestrý sortiment z produkcie iných vydavateľstiev na Slovensku i v Českej republike. Našu ponuku kvalitnej slovenskej literatúry, obohatenú o pár vybraných zaujímavostí v cudzích jazykoch, priebežne dopĺňame novými titulmi.

Z KNÍŽNEJ PONUKY VMS

Ján Oravec: Zrnká múdrosti
Výroky múdrych ľudí, i po stáročia aktuálne, koncentrujúce nemiernu múdrosť a vtip do niekoľkých jednoduchých slov, nás často fascinujú. M. Dietrich to najlepšie vyjadril za nás všetkých: „Milujem citáty, pretože mi spôsobujú radosť spoznávať myšlienky nádherne vyjadrené niekým, kto je považovaný za múdrejšieho ako ostatní.“ Netreba sa pokúšať o ich mechanické kopírovanie, ale oplátiť sa prijat' ich do vlastnej životnej skúsenosti.

PRIPOMÍNAME SI

9. marca

– pred 110 rokmi sa narodil člen ľavicovej intelektuálnej skupiny DAV Daniel Okáli (1903 – 1987), skupina bola aktívna v tridsiatych rokoch minulosti, názov vznikol z prvých písmen krstných mien zakladateľov: Daniel Okáli, Andrej Sirácky, Vladimír Clementis

10. marca

– pred 125 rokmi sa narodil lekár a dramatik Ivan Stodola (1888 – 1977), zakladateľ Masarykovej ligy proti tuberkulóze, po februári 1948 väzeň nového režimu, najmä však autor večne živých komédií Náš pán minister, Jožko Púčík a jeho kariéra, Čaj u pána senátora, Keď jubilate plače, aj historických drám Kráľ Svätopluk, Marina Havranová, Básnik a smrť, memoárových kníh Bolo, ako bolo, Strýko Aurel, Smutné časy, smutný dom; v roku 1948 našli na dlažbe nádvorja Černinskeho paláca v Prahe pod oknom jeho bytu mŕtvolu ministra zahraničia ČSR Jana Masaryka (1886 – 1948), syna bývalého prezidenta T. G. Masaryka, 65. výročie

11. marca

– pred sto rokmi sa narodil zakladateľ Slovenského divadla v Prešove, dramaturg a režisér František Rell (1913 – 2009)
– štyridsať rokov, čo umrel básnik a diplomat Teo Florin (1908 – 1973), tajomník ministra zahraničných vecí Dr. V. Clementisa, po jeho odsúdení a poprave bol uväznený

12. marca

– pred 75 rokmi (1938) nemecké vojská obsadili Rakúsko a krajina sa stala súčasťou Ríše
– pätnásť rokov uplynulo od smrti Jozefa Kronera (1924 – 1998), člena Komorného divadla v Martine a SND; preslávil sa aj vo filmoch Štvorka, Obchod na korze (Oscar za najlepší cudzojazyčný film v roku 1966), Pacho, hybský zbojník, Tisícročná včela...), je aj autorom spomienkových kníh, najznámejšia sa volá Herec na ulici

13. marca

– pred sto rokmi sa v Drienovom narodil spisovateľ Dominik Tatarka (1913 – 1989), autor kníh Panna zázračnica, Farská republika, Rozhovory bez konca, Prutené kreslá, Démon súhlasu a i., po okupácii v roku 1968 podpísal Chartu 77 a jeho prózy vychádzajú v samizdate (najznámejšia je trilógia Pisačky, Sám proti noci, Listy do večnosti), v týchto dňoch vyšla jeho monografia od M. Bátorovej

14. marca

– v roku 1939 si poslanci Snemu Slovenskej krajiny vypočuli správu o návšteve Dr. J. Tisu u Hitlera a na výzvu predsedu M. Sokola povstáním zo svojich miest schválili utvorenie samostatnej Slovenskej republiky
– v roku 1953, niekoľko dní po návrate z pohrebu J. V. Stalina, zomrel predseda KSČ a prezident Československa Klement Gottwald, 60. výročie
– pred 15 rokmi umrel hokejista Dušan Pašek (1960 – 1998), majster sveta z roku 1985, dvestonásobný reprezentant ČSR

15. marca

– nemecké vojská v roku 1939 obsadili Česko

(jč)

Týždenník Matice slovenskej. Vydávajú MS a VMS, s.r.o., IČO 00 179 027, IČO 418 404. Martin. Šéfredaktor Maroš SMOLEC. Zástupcovia šéfredaktora Michal BAĐÍN a Emil SEMANCO. Sídllo: Mudroňova 1, 036 52 Martin. Tel: 043/ 40 12 837 - 8, 41 34 535, 40 12 811, e-mail: snn@matica.sk, snnredakcia@matica.sk. Filiálna redakcia: Grösslingová 23, 812 51 Bratislava. Tel: 02/ 52 96 57 52. Administrácia: Matica slovenská, Mudroňova 1, 036 52 Martin. Tel: 043/ 40 12 837 - 8, 41 34 535. Tlač Ultra print, Bratislava. Rozširuje PNS, Mediaprint Kapa a redakcia. Redakčná rada: Marián TKÁČ, Ján ČOMAJ, Roman MICHELKO, Ján JANKOVIČ, Drahoslav MACHALA, Pavol MAČALA, Andrej STRÝČEK. Podávanie novinových zásielok povolené OZ SsRp Banská Bystrica, č.j.1081-93-PTP z 30. 3. 1993. Objednávky na predplatné prijíma redakcia SNN, Slovenská pošta a každý doručovateľ. Objednávky zo zahraničia: redakcia SNN a Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Námestie slobody 27, 810 05 Bratislava 15, e-mail: zahranična.tlac@slpost.sk. Ročné predplatné 26 €, v ČR 530 Kč + 460 Kč poštovné, Európa 100€, ostatný svet 180USD. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciam. MIČ 49 644, ISSN 0862-8823. EV 4009/10.